EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 05 23
COM(2022) 625 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2022 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Švedijos konvergencijos programos

{SWD(2022) 625 final} - {SWD(2022) 640 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2022 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Švedijos konvergencijos programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[3], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Priemonė prisideda prie ekonomikos atsigavimo ir tvarių ir augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu didindama valstybių narių ekonomikos atsparumą ir potencialų augimą. Ji taip pat padeda stiprinti tvarią viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu. 2022 m. birželio [XX] d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

---

1 OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

2 OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

3 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

(2) 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2022 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Joje tinkamai atsižvelgta į 2021 m. gegužės mėn. Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime dar kartą patvirtintą bendrą įsipareigojimą toliau įgyvendinti 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2022 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytus prioritetus. 2021 m. lapkričio 24 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011[4] taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Švedija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, tą pačią dieną Komisija priėmė ir Pasiūlymą dėl 2022 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2022 m. kovo 14 d.);

(3) geopolitines ir ekonomines aplinkybes labai pakeitė po pasaulinės pandemijos įvykusi Rusijos invazija į Ukrainą. Invazijos poveikis valstybių narių ekonomikai pasireiškia, pvz., aukštesnėmis energijos bei maisto produktų kainomis ir prastesnėmis augimo perspektyvomis. Aukštesnės energijos kainos itin slegia pažeidžiamiausius namų ūkius, kurie patiria energijos nepriteklių arba kuriems jis gresia. Be to, į ES atvyksta kaip niekada daug pabėgėlių iš Ukrainos. Šiomis aplinkybėmis 2022 m. kovo 4 d. pirmą kartą pradėta taikyti Laikinosios apsaugos direktyva[5], pagal kurią iš Ukrainos perkeltiems asmenims suteikiama teisė teisėtai būti ES, taip pat galimybė mokytis, dalyvauti darbo rinkoje, gauti sveikatos priežiūros paslaugas, būstą ir socialinę paramą;

(4) atsižvelgiant į sparčiai kintančią ekonominę ir geopolitinę padėtį ir kaip išdėstyta 2022 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje, 2022 m. Europos semestras – plataus masto ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema – atnaujinamas, o kartu pritaikomas prie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo reikalavimų. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, itin svarbu įgyvendinti priimtus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, pateiktas per 2019 ir 2020 m. semestro ciklus, arba didelę jų dalį. 2019 ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius, šalia visų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, pateiktų iki pakoreguoto plano pateikimo datos;

(5) nuo 2020 m. kovo mėn. taikoma bendroji nukrypti leidžianti išlyga[6]. 2021 m. kovo 3 d. komunikate[7] Komisija taip pat išdėstė nuomonę, kad sprendimas nutraukti bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą arba ją toliau taikyti turėtų būti

---

4 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo, OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

5 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga, OL L 71, 2022 3 4, p. 1.

6 Komisijos komunikatas Tarybai dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo, Briuselis, 2020 3 20, COM(2020) 123 *final*.

7 Komisijos komunikatas Tarybai „Metai nuo COVID-19 protrūkio. Fiskalinės politikos atsakas“, Briuselis, 2021 3 3, COM(2021) 105 *final*.

priimamas atlikus bendrą ekonominės padėties vertinimą, kurio vienas iš pagrindinių kiekybinių kriterijų būtų ES arba euro zonos ekonominės veiklos mastas, palyginti su iki krizės (2019 m. pabaigoje) buvusiu mastu. Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymą pratęsti 2023 m. būtų pagrįsta dėl didesnio neapibrėžtumo ir didelės neigiamų ekonominės perspektyvos pokyčių rizikos karo Europoje aplinkybėmis, dėl precedento neturinčių energijos kainų šuolių ir tolesnių tiekimo grandinės sutrikimų;

(6) laikantis 2021 m. birželio 18 d. Tarybos nuomonėje dėl 2021 m. konvergencijos programos pateikto požiūrio, fiskalinės politikos kryptį šiuo metu geriausia vertinti kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamas išlaidas, pokytį, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu[8]. Be bendros fiskalinės politikos krypties, siekiant įvertinti, ar nacionalinė fiskalinė politika yra apdairi, o jos sudėtis yra palanki tvariam atsigavimui, suderinamam su žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslais, dėmesys taip pat skiriamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų[9] pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones ir išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones) ir investicijų raidai;

(7) 2022 m. kovo 2 d. Komisija priėmė komunikatą[10] ir jame pateikė plataus pobūdžio 2023 m. fiskalinės politikos gairių, kuriomis siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Remdamasi 2022 m. žiemos prognozėje pateikta makroekonomine perspektyva, Komisija pažymėjo, kad perėjimas nuo bendros remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos krypties 2020–2022 m. prie iš esmės neutralios bendros fiskalinės politikos krypties 2023 m. atrodytų tinkamas; tuo pat metu reikia būti pasirengus reaguoti į kintančią ekonominę padėtį. Komisija paskelbė, kad konkrečioms valstybėms narėms 2023 m. ir toliau turėtų būti teikiamos skirtingos fiskalinės rekomendacijos ir turėtų būti atsižvelgta į galimą tarpvalstybinį šalutinį poveikį. Komisija valstybes nares paragino atsižvelgti į šias gaires savo stabilumo ir konvergencijos programose. Komisija įsipareigojo atidžiai stebėti ekonominius pokyčius ir prireikus pritaikyti politikos gaires, vėliausiai – 2022 m. gegužės mėn. pabaigoje paskelbsimame Europos semestro pavasario dokumentų rinkinyje;

(8) kalbant apie 2022 m. kovo 2 d. fiskalines gaires, 2023 m. fiskalinėmis rekomendacijomis atsižvelgiama į prastesnę ekonominę perspektyvą, didesnį neapibrėžtumą ir papildomą neigiamų pokyčių riziką, taip pat į didesnę infliaciją, palyginti su žiemos prognoze. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, fiskalinis atsakas turi būti didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį

---

8 Šioje rekomendacijoje pateikiami fiskalinės politikos krypties ir jos komponentų įverčiai yra Komisijos įverčiai, grindžiami prielaidomis, kuriomis pagrįsta Komisijos 2022 m. pavasario prognozė. Komisijos vidutinio laikotarpio potencialaus augimo įverčiai neapima teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų ekonomikos augimą, poveikio.

9 Nefinansuojamų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis.

10 Komisijos komunikatas Tarybai „2023 m. fiskalinės politikos gairės“, Briuselis, 2022 3 2, COM(2022) 85 *final*.

saugumą ir išlaikyti pažeidžiamiausių namų ūkių perkamąją galią, kad būtų galima sušvelninti energijos kainų šuolio poveikį ir padėti apriboti antrinio poveikio infliacinį spaudimą tikslinėmis ir laikinomis priemonėmis; fiskalinė politika turi likti lanksti, kad būtų galima prisitaikyti prie greitai kintančių aplinkybių, ir skirtis konkrečiose šalyse priklausomai nuo jų fiskalinės ir ekonominės padėties, įskaitant krizės poveikį joms ir iš Ukrainos perkeltų asmenų srautą į jas;

(9) 2021 m. gegužės 28 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Švedija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. Gegužės 4 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Švedijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[11]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Švedija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(10) 2022 m. balandžio 29 d. Švedija pateikė 2022 m. nacionalinę reformų programą ir 2022 m. konvergencijos programą, laikydamasi Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnyje nustatyto termino. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį 2022 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Švedijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(11) 2022 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė 2022 m. Švedijos ataskaitą[12]. Joje įvertinta Švedijos pažanga, padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019, 2020 ir 2021 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir, remiantis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestine, apžvelgta, kaip Švedija įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai, įskaitant dėl Rusijos invazijos į Ukrainą kylančius uždavinius. Be to, joje įvertinta Švedijos pažanga, padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(12) Komisija atliko Švedijos nuodugnią apžvalgą pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį, o jos rezultatus paskelbė 2022 m. gegužės 23 d.[13] Komisija padarė išvadą, kad Švedijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Pažeidžiamumas susijęs su didelėmis ir didėjančiomis būsto kainomis ir dideliu namų ūkių įsiskolinimu. Privačiojo sektoriaus skola 2020 m. padidėjo iki 216 % BVP, o tai kelia susirūpinimą, nes didelė skolos dalis naudojama nekilnojamajam turtui pirkti. Teikdamos hipotekines paskolas ir kreditus komercinėms nekilnojamojo turto ir statybos įmonėms, finansų įstaigos yra susijusios su nekilnojamojo turto rinka. Dėl būsto

[11] 2022 m. gegužės 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Švedijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD 1).

[12] SWD(2022) 625 *final*.

[13] SWD(2022) 639 *final*.

trūkumo, pernelyg reguliuojamos nuomos rinkos, fiskalinių paskatų imti hipotekos paskolas ir mažėjančių palūkanų normų namų ūkiai vis dažniau skolinosi lėšų būstui įsigyti. Todėl jie tampa pažeidžiami dėl galimų palūkanų normų pokyčių. 2020 m. pabaigoje namų ūkių skola sudarė 188 % disponuojamųjų pajamų ir 95 % BVP. Korekcija galėtų turėti neigiamą poveikį ekonomikai ir bankų sektoriui. Tai galėtų turėti grandininį poveikį šalims, turinčioms ekonominių ir finansinių ryšių su Švedijos ekonomika ir bankų sektoriumi. Pastaraisiais metais šiam disbalansui šalinti imtasi tam tikrų priemonių, tačiau jų poveikis buvo nedidelis. Išlieka svarbių politikos spragų, visų pirma susijusių su mokesčių paskatomis skolintomis lėšomis finansuoti būsto nuosavybę, būsto pasiūla ir nuomos rinka;

(13) 2020 m. liepos 20 d. Taryba rekomendavo Švedijai, laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, 2020 ir 2021 m. imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Ji Švedijai taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, 2021 m. Švedijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 2,7 % BVP 2020 m. iki 0,2 % 2021 m. Švedijos fiskalinės politikos atsaku 2021 m. remtas ekonomikos atsigavimas, o laikinų neatidėliotinų paramos priemonių apimtis sumažėjo nuo 3,3 % BVP 2020 m. iki 2,2 % 2021 m. Priemonės, kurių Švedija ėmėsi 2021 m., atitiko 2020 m. liepos 20 d. Tarybos rekomendaciją. 2020 ir 2021 m. Vyriausybės priimtos diskrecinės biudžeto priemonės daugiausia buvo laikinos. Vis dėlto tam tikros diskrecinės priemonės, priimtos 2020–2021 m. laikotarpiu, nebuvo laikinos arba joms nebuvo kompensacinių priemonių; jas iš esmės sudarė keletas išlaidų priemonių ir pajamų mokesčio sumažinimas. Remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, 2021 m. valdžios sektoriaus skola sudarė 36,7 % BVP;

(14) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2022 m. konvergencijos programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra realistiškas. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2022 m. išaugs 3,1 %, o 2023 m. – 1,6 %. Tuo tarpu Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realiojo BVP augimas bus mažesnis: 2,3 % 2022 m. ir 1,4 % 2023 m. Vyriausybė numato, kad 2022 m. nominalusis deficitas padidės iki 0,5 % BVP, o 2023 m. virs 0,5 % pertekliumi. Padidėjimas 2022 m. daugiausia rodo silpnesnį ekonomikos augimą ir papildomus išlaidų prioritetus, kurie kartu paėmus daugiausia lemia neatidėliotinų priemonių panaikinimą. Programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2022 m. sumažės iki 33,5 % ir 2023 m. toliau mažės iki 30,7 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie paskelbtas politikos priemones, Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje 2022 m. numatomas 0,5 % BVP valdžios sektoriaus deficitas, kuris 2023 m. virs 0,5 % pertekliumi. Šie dydžiai atitinka 2022 m. konvergencijos programoje numatomą deficitą. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP panašus: 33,8 % 2022 m. ir 30,5 % 2023 m.

Remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze, numatoma, kad vidutinio laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis bus 1,9 %. Tačiau šis įvertis neapima ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatytų reformų, kurios gali padidinti potencialų Švedijos ekonomikos augimą, poveikio;

(15) 2022 m. Vyriausybė palaipsniui panaikino daugumą priemonių, kurių imtasi reaguojant į COVID-19 krizę, taigi numatoma, kad laikinų neatidėliotinų paramos

priemonių apimtis sumažės nuo 2,2 % BVP 2021 m. iki 1,2 % 2022 m. Valdžios sektoriaus balansui poveikį daro priemonės, kurių imtasi siekiant kovoti su ekonominiu ir socialiniu energijos kainų kilimo poveikiu; Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad jos sudaro 0,4 % BVP 2022 m. ir 0,0 % BVP 2023 m.[14] Palyginti su ES vidurkiu, Švedijos ekonomikos energijos vartojimo intensyvumas yra mažesnis ir namų ūkių išlaidos energijai sudaro mažesnę dalį.[15]. Šios priemonės apima socialinius pervedimus namų ūkiams, siekiant kompensuoti didesnes elektros energijos kainas, ir kuro mokesčių sumažinimą žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose. Paskelbta, kad šios priemonės yra laikinos. Vis dėlto, jei energijos kainos išliks aukštos ir 2023 m., kai kurios iš šių priemonių galėtų būti taikomos toliau. Kai kurios iš šių priemonių nėra tikslinės, visų pirma pervedimai namų ūkiams, siekiant padengti didesnes elektros energijos kainas. Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje numatoma, kad iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidos 2022 ir 2023 m. sudarys 0,1 % BVP[16], o padidėjusios išlaidos gynybai vien 2022 m. sudarys šiek tiek mažiau nei 0,1 % BVP;

(16) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Švedijai[17] 2022 m. išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Ji Švedijai taip pat rekomendavo, kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu ir tuo pat metu didinti investicijas siekiant padidinti augimo potencialą;

(17) remiantis Komisijos 2022 m. pavasario prognoze ir atsižvelgiant į Švedijos 2022 m. konvergencijos programoje pateiktą informaciją, numatoma, kad 2022 m. fiskalinės politikos kryptis (-0,6 % BVP) išliks remiamojo pobūdžio, kaip rekomendavo Taryba[18]. Švedija planuoja toliau remti ekonomikos atsigavimą pasinaudodama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone papildomam postūmiui finansuoti, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2021 m., turėtų padidėti 0,1 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2022 m. turėtų būti neutralus[19]. Todėl Švedija planuoja išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to,

---

14 Duomenys rodo tų priemonių, kurių imtasi nuo 2021 m. rudens, metinių biudžeto išlaidų lygį, įskaitant einamąsias pajamas ir išlaidas, taip pat, kai aktualu, kapitalo išlaidų priemones.

15 Namų ūkių išlaidų energijai dalis apskaičiuojama pagal energijos komponento koeficientą SVKI krepšelyje.

16 Daroma prielaida, kad iki 2022 m. pabaigos bendras iš Ukrainos į ES perkeltų asmenų skaičius palaipsniui pasieks 6 milijonus, o jų geografinis pasiskirstymas apskaičiuotas remiantis esamos diasporos dydžiu, santykiniu priimančiosios valstybės narės gyventojų skaičiumi ir faktiniu iš Ukrainos perkeltų asmenų pasiskirstymu ES 2022 m. kovo mėn. Biudžeto išlaidų vienam asmeniui įverčiai yra grindžiami Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtu mikromodeliavimo modeliu „Euromod“ ir apskaičiuoti atsižvelgiant tiek į piniginius pervedimus, į kuriuos asmenys gali turėti teisę, tiek į išmokas natūra, kaip antai švietimo ir sveikatos priežiūros srityse.

17 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Švedijos konvergencijos programos, OL C 304, 2021 7 29, p. 131.

18 Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka per didelį (per mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinio laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

19 Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,0 procentinio punkto BVP neutralų poveikį.

nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis bendrai fiskalinės politikos krypčiai 2022 m. turėtų sudaryti 0,4 procentinio punkto. Čia įtrauktas papildomas poveikis, kurį turės pirmiau paminėtos priemonės, kuriomis reaguojama į energijos kainų padidėjimo ekonominį ir socialinį poveikį (0,4 % BVP), taip pat iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo papildomos išlaidos (0,1 % BVP);

(18) Komisijos 2022 m. pavasario prognozėje pagal nesikeičiančios politikos prielaidą numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus +1,3 % BVP[20]. Numatoma, kad Švedija 2023 m. toliau naudosis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis, kad finansuotų papildomą ekonomikos gaivinimo paramą. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamų išlaidų teigiamas poveikis ekonominei veiklai, palyginti su 2022 m., turėtų padidėti 0,1 procentinio punkto BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų šioks toks stabdomasis poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto[21]. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis bendrai fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,1 procentinio punkto. Čia įtrauktas 0,4 % BVP poveikis, kurį turės priemonių, kuriomis reaguojama į padidėjusias energijos kainas, laipsniškas panaikinimas;

(19) 2022 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus perteklius palaipsniui padidės iki 0,8 % BVP 2024 m. ir iki 1,4 % BVP iki 2025 m. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas per programos laikotarpį neviršys 3 % BVP. Programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP toliau mažės, konkrečiai, iki 28,9 % 2024 m., o 2025 m. – dar papildomai sumažės iki 26,4 %. Remiantis Komisijos analize, skolos tvarumo rizika vidutiniu laikotarpiu atrodo maža;

(20) didelių būsto kainų ir namų ūkių skolos derinys kelia nevaldomos korekcijos riziką. Pastaraisiais metais Švedija įgyvendino keletą makroprudencinių priemonių, kad sumažintų namų ūkių skolą, palyginti su pajamomis ir hipoteka įkeisto turto verte. Tačiau kitos paskatos skolintis ir imti skolą išlieka. Todėl politikos priemonių, kurių imtasi iki šiol, poveikis hipotekinio skolinimo augimui atrodo nedidelis. Būsto kainos didėjo nuo XX a. paskutiniojo dešimtmečio vidurio ir viršijo namų ūkių pajamų augimą. Ši tendencija 2021 m. paspartėjo – trečiąjį ketvirtį nominaliosios būsto kainos per metus išaugo 11,3 %. Pagrindinės to priežastys – mokesčių paskatos, palankios būsto nuosavybei ir hipotekos skolai, palankios kreditavimo sąlygos ir palyginti mažos hipotekos paskolų grąžinimo normos. Bendra nekilnojamojo turto mokesčių našta Švedijoje yra palyginti nedidelė dėl dosnių mokesčių atskaitymų hipotekos paskolų palūkanų mokėjimams ir nedidelių periodinių nekilnojamojo turto mokesčių. Nors kapitalo prieaugio mokesčiai 2020 ir 2021 m. buvo sumažinti, siekiant sumažinti esamų namų savininkų būsto pirkimo ir perkėlimo išlaidas, šis pokytis galėjo šiek tiek padidinti kliūtis patekti į rinką pirmąjį būstą įsigyjantiems asmenims dėl padidėjusių būsto kainų. Nepaisant to, kad pastaraisiais metais labai padaugėjo naujų statybų ir padidėjo išduotų statybos leidimų skaičius, manoma, kad artimiausiais metais ir toliau

[20] Neigiamas (teigiamas) rodiklio ženklas atitinka per didelį (per mažą) pirminių išlaidų augimą, palyginti su vidutinio laikotarpio ekonomikos augimu, o tai rodo skatinamąją (stabdomąją) fiskalinę politiką.

[21] Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,0 procentinio punkto BVP neutralų poveikį.

trūks būstų. Be to, esami būstai nėra naudojami veiksmingai. Kartu tai apsunkina žmonių galimybes keisti darbą ir, tikėtina, prisideda prie kartų nelygybės. Nuomos rinkoje reguliuojamos mažesnės nei rinkos nuomos kainos yra naudingos ribotai namų ūkių grupei. Nėra jokio ryšio tarp nuomos mokesčio ir namų ūkio poreikių bei pajamų. Efektyvumas padidėtų, jei nuomos mokesčiai labiau atitiktų rinkos kainas ir būtų papildyti parama nuomai, pagrįsta pajamomis ir grynuoju turtu;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Jos padeda spręsti visus ekonominius ir socialinius uždavinius, 2019 ir 2020 m. per Europos semestrą nustatytus Švedijai skirtose Tarybos rekomendacijose, šalia jai skirtų rekomendacijų, kurios pateiktos iki plano priėmimo datos, arba didelę jų dalį. Visų pirma juo nustatomos reformos ir investicijos, kuriomis remiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka, didinamas sveikatos priežiūros sistemos atsparumas, mažinama pinigų plovimo rizika ir didinamas švietimo ir įgūdžių lygis;

(22) tikimasi, kad Švedijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas prisidės prie tolesnės žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos pažangos. Priemonėms, kuriomis Švedijoje remiamas klimato srities tikslų įgyvendinimas, skiriama 44 % visų plano asignavimų, o priemonėms, kuriomis remiamas skaitmeninių tikslų įgyvendinimas, – 21 % visų plano asignavimų. Visapusiškas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas laikantis atitinkamų tarpinių ir siektinų reikšmių padės Švedijai greitai atsigauti nuo COVID-19 krizės padarinių, o kartu sustiprins jos atsparumą. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą už planą platesnę ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(23) Nuo 2021 m. lapkričio mėn. iki 2022 m. vasario mėn. Švedija pateikė sanglaudos politikos programavimo dokumentus[22]. Pagal 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060 Švedija programuodama 2021–2027 m. sanglaudos politikos fondus turi atsižvelgti į atitinkamas jai skirtas rekomendacijas. Tai yra iš sanglaudos politikos fondų gautinos finansinės paramos veiksmingumo gerinimo ir kuo didesnės pridėtinės vertės užtikrinimo prielaida, be to, taip skatinamas šių fondų ir kitų Sąjungos priemonių bei fondų tarpusavio koordinavimas, papildomumas ir darna. Sėkmingas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir sanglaudos politikos programų įgyvendinimas taip pat priklauso nuo to, ar bus pašalintos kliūtys investicijoms, kad būtų remiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka ir darnus teritorinis vystymasis;

(24) be ekonominių ir socialinių problemų, į kurias atsižvelgta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane, Švedija susiduria su papildomomis problemomis, susijusiomis su: i) pervertintų būsto kainų lygiu ir toliau didėjančia namų ūkių skola; ii) nelygiomis palankių sąlygų neturinčių mokinių ir mokinių iš migrantų šeimų švietimo galimybėmis ir poreikiu geriau integruoti nepalankioje padėtyje esančias

[22] 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės. OL L 231, 2021 6 30, p. 159.

grupes į darbo rinką ir iii) poreikiu toliau mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, įskaitant ir iš Rusijos;

(25) nepaisant bendrų gerų rezultatų, nelygybė Švedijos švietimo sistemoje turi įtakos nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje esančių mokinių bei migrantų kilmės mokinių pagrindinių įgūdžių lygiui. Švedijoje gimusių mokinių ir užsienyje gimusių mokinių mokymosi rezultatų skirtumas gerokai padidėjo, atsižvelgiant į 2009–2018 m. padvigubėjusį migrantų kilmės mokinių skaičių. Nors tarptautinių testų rezultatai rodo, kad apskritai pagrindiniai įgūdžiai pagerėjo, migrantų kilmės ir ne migrantų kilmės mokinių skaitymo įgūdžių skirtumas yra vienas didžiausių ES. Be to, užsienyje gimę mokiniai daug dažniau nebaigia mokyklos. Nelygybė švietimo srityje didėja ir dažnai yra susijusi su ribotomis migrantų kilmės mokinių galimybėmis pasirinkti mokyklą. Švietimo rezultatų skirtumai daro didelę įtaką nepalankioje padėtyje esančių mokinių galimybėms įgyti reikiamų įgūdžių, kad jie galėtų įsidarbinti. Yra galimybių pagerinti švietimo sistemos struktūrą ir valdymą, įskaitant priėmimo į mokyklą procesą, taip pat spręsti ilgalaikio kvalifikuotų mokytojų trūkumo problemą, kad būtų skatinama švietimo sistemos kokybė ir teisingumas. Švedija taip pat susiduria su sunkumais integruojant į darbo rinką ne mokyklinio amžiaus žemos kvalifikacijos ir užsienyje gimusius asmenis. Apskritai tai prisideda prie to, kad nuolat egzistuoja dalyvavimo darbo rinkoje ir didelio skaičiaus darbuotojų įgūdžių atotrūkis;

(26) reaguojant į Versalio deklaracijoje ES valstybių ar vyriausybių vadovų suteiktą įgaliojimą, planu „REPowerEU“ siekiama kuo greičiau palaipsniui panaikinti Europos Sąjungos priklausomybę nuo iškastinio kuro importo iš Rusijos. Todėl palaikant dialogą su valstybėmis narėmis nustatomi tinkamiausi nacionalinio, regioninio ir ES masto projektai, investicijos ir reformos. Šiomis priemonėmis siekiama mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro ir atsisakyti iškastinio kuro importo iš Rusijos;

(27) labai svarbu dėti daugiau pastangų, kad būtų pasiekti nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslai. Nors Švedijoje energijos suvartojimo dalis, kurią sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, yra didžiausia ES (51,1 % 2020 m.), ji yra viena iš valstybių narių, kuriose vienam asmeniui tenka didžiausias energijos suvartojimas. Be to, didelę Švedijos išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio dalį lemia transporto, ypač kelių transporto, sektorius. Šis sektorius tebėra labai priklausomas nuo naftos, kuri sudaro 17,7 % viso energijos rūšių derinio. Be to, 2021 m. toliau didėjo elektros energijos ir tinklo pajėgumų suvaržymai, ypač Švedijos pietuose, ir tai ribojo komercinės veiklos plėtrą ir vietą. Šią problemą dar labiau apsunkina nepakankami perdavimo tarp šiaurės ir pietų pajėgumai. Norint iki 2040 m. pasiekti nacionalinį tikslą, kad 100 % elektros energijos būtų gaminama iš atsinaujinančiųjų išteklių, ir iki 2045 m. pasiekti nulinį grynąjį išmetamo anglies dioksido kiekį, reikia papildomų investicijų į atsinaujinančiųjų išteklių energiją, tinklų ir tinklo pajėgumus ir šalies regionų tarpusavio jungtis. Toliau paprastinant leidimų išdavimo procedūras būtų palengvinta atsinaujinančiųjų išteklių energijos, visų pirma vėjo energijos, pajėgumų diegimo našta. Be to, siekiant sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir energijos sąnaudas vartotojams ir įmonėms, labai svarbu mažinti energijos suvartojimą didinant energijos vartojimo efektyvumą. Didinant investicijas į atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir elektrifikavimą, šalinant infrastruktūros kliūtis, didinant energijos vartojimo efektyvumą ir mažinant iškastinio kuro vartojimą transporto sektoriuje, bus prisidedama prie bendros priklausomybės nuo iškastinio kuro, taip pat ir iš Rusijos, mažinimo. Iškastinio kuro dalis (2,6 % dujų, 3,2 % anglių ir 17,7 % naftos 2020 m.) Švedijos energijos rūšių derinyje yra gerokai mažesnė už ES vidurkį (24,4 % dujų,

10,8 % anglių ir 32,7 % naftos 2020 m.). Tačiau yra galimybių dar labiau sumažinti Švedijos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro. Tai ypač pasakytina apie naftą (2020 m. 20 % perdirbtos naftos ir 8 % visos žalios naftos importuota iš Rusijos) ir dujas (2020 m. 13 % visų dujų importuota iš Rusijos). Priklausomybė nuo Rusijos dujų ir naftos yra didelė, tačiau ji yra mažesnė nei ES vidurkis – 44 % dujų, 23 % žalios naftos ir 35 % perdirbtos naftos importuojama iš Rusijos[23]. Be to, vykdant jungčių su kaimyninėmis šalimis projektus būtų galima padidinti Švedijos energijos tiekimo saugumą ir gebėjimą prisitaikyti prie regioninių skirtumų, atsižvelgiant į pastarojo meto geopolitinius įvykius. Reikėtų pažymėti, kad norint, kad Švedija pasiektų 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus, reikės toliau didinti užmojus mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį ir energijos vartojimo efektyvumą;

(28) nors dėl spartesnio perėjimo prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir iškastinio kuro atsisakymo keliuose sektoriuose susidarys didelių restruktūrizavimo išlaidų, tam, kad sumažintų socioekonominį pertvarkos poveikį labiausiai paveiktuose regionuose, įgyvendindama sanglaudos politiką Švedija gali pasinaudoti Teisingos pertvarkos mechanizmu. Be to, siekdama pagerinti įsidarbinimo galimybes ir sustiprinti socialinę sanglaudą Švedija gali pasinaudoti „Europos socialiniu fondu +“;

(29) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2022 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė[24] atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(30) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2022 m. nacionalinę reformų programą ir 2022 m. konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose. 1 ir 2 rekomendacijose nurodyta politika, be kita ko, padeda šalinti disbalansą, susijusį su prastai veikiančia būsto rinka ir pervertintomis būsto kainomis, taip pat nuolat didėjančia namų ūkių skola,

REKOMENDUOJA Švedijai 2022 ir 2023 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir pabėgėliams iš Ukrainos. Būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, be kita ko, naudojantis EGADP, „RePowerEU“ ir kitų ES fondų lėšomis. Laikotarpiu po 2023 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę. Mažinti riziką, susijusią su didele namų ūkių skola ir būsto rinkos disbalansu, mažinant mokesčių atskaitymą hipotekos paskolų palūkanų mokėjimams arba didinant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius. Skatinti investicijas į gyvenamųjų namų statybą siekiant spręsti didžiausio trūkumo problemą, visų pirma šalinant struktūrines kliūtis statyboms ir užtikrinant statyboms tinkamos žemės pasiūlą. Didinti būsto rinkos veiksmingumą, be kita ko, vykdant nuomos rinkos reformas.

---

[23] Eurostatas (2020), Rusijos importo dalis, palyginti su visu gamtinių dujų, žalios naftos ir akmens anglių importu. Apskaičiuojant bendrą ES 27 valstybių narių importą remiamasi importo iš ne ES 27 šalių duomenimis. Švedijos atveju bendras importas apima ES vidaus prekybą. Žalia nafta neapima perdirbtų naftos produktų.

[24] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

2. Toliau įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą laikantis tarpinių ir siektinų reikšmių, įtrauktų į 2022 m. gegužės 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą. Kuo greičiau baigti derybas su Komisija dėl 2021–2027 m. sanglaudos politikos programavimo dokumentų, kad būtų galima pradėti juos įgyvendinti.

3. Mažinti mokinių socialinės ir ekonominės bei migrantų kilmės poveikį jų mokymosi rezultatams, suteikiant vienodas galimybes patekti į mokyklas ir sprendžiant kvalifikuotų mokytojų trūkumo problemą. Ugdyti nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant migrantų kilmės asmenis, įgūdžius, pritaikant išteklius ir metodus prie jų poreikių, siekiant padėti jiems integruotis į darbo rinką.

4. Mažinti bendrą priklausomybę nuo iškastinio kuro, spartinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų diegimą ir skatinant papildomas investicijas į tinklo infrastruktūrą, stiprinant šalies vidaus tinklus, kad būtų užtikrinti pakankami tinklo pajėgumai, didinant energijos vartojimo efektyvumą ir toliau paprastinant leidimų išdavimo procedūras, susijusias su atsinaujinančiosios energijos projektais.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė